

HE 235/2021 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain 3 luvun 8 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sairausvakuutuslakia siten, että covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteen rokottamistoimenpiteen korvaustaksoa korotetaan nykyisestä 10 eurosta 16 euroon.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	4
2 Nykytila ja sen arviointi.....	5
3 Tavoitteet	6
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	6
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	6
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	6
5 Lausuntopalaute	7
6 Säännöskohtaiset perustelut.....	8
7 Voimaantulo	8
8 Suhde perustuslakiin ja säätämjärjestys	9
LAKIEHDOTUS	10
Laki sairausvakuutuslain 3 luvun 8 §:n muuttamisesta.....	10
LIITE	11
RINNAKKAISTEKSTI.....	11
Laki sairausvakuutuslain 3 luvun 8 §:n muuttamisesta.....	11

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Covid-19-tautia aiheuttava SARS-CoV-2 -virus on ihmiselle uusi taudinaiheuttaja, minkä vuoksi väestöllä ei ole sille aiempien tartuntojen tuomaa immunologista vastustuskykyä. SARS-CoV-2-virus tarttuu herkästi ja aiheuttaa osalle tartunnan saaneista vakavan taudinkuvan, joka voi pahimmillaan johtaa kuolemaan. Maailman terveysjärjestö (WHO) julisti uuden koronaviruksen kansainväliseksi kansanterveysuhaksi (Public Health Emergency of International Concern PHEIC) 30.1.2020, ja viruksen aiheuttaman epidemian pandemiaksi 11.3.2020.

Globaalisti covid-19-tartuntoja oli joulukuun 2021 puoliväliin mennessä todettu 270 miljoonaa ja yli 5,3 miljoonaa henkilöä oli menehtynyt tautiin. Loka-marraskuussa 2021 tautitapausten globaali määrä kääntyi nousuun, mutta epidemiologinen tilanne vaihtelee eri maiden ja alueiden välillä ja se voi muuttua nopeastikin.¹

Suomessa oli joulukuun puoliväliin 2021 mennessä todettu yhteensä noin 205 000 covid-19-tartuntaa ja noin 1 400 henkilöä oli menehtynyt tautiin^{2 3}. Epidemiatilanne on Suomessa syksyn 2021 aikana olennaisesti heikentynyt: uusien koronatartuntojen määrä on lisääntynyt, testiposiitivisten osuus on kasvanut ja sairaanhoidon kuormitus on lisääntynyt. Tartunnat leviävät erityisesti rokottamattomien nuorten ja nuorten aikuisten piirissä. Suomen yli 12-vuotiaasta väestöstä ensimmäisen rokoteannoksen oli saanut 87 %, toisen 83 % ja kolmannen 11 %. Rokotuskattavuus oli korkeinta iäkkäimmissä ikäryhmissä.⁴

Virus kiertää rokottamattomassa väestössä, mikä mahdollistaa myös sen muuntumisen. Pandemian aikana on havaittu useita erilaisia muuntuneita viruskantoja, joista osan on havaittu tarttuvan helpommin ja aiheuttavan vakavampia taudinkuvia (ns. Variant of Concern, VOC). Lisäksi käytössä olevien rokotteiden antama suoja muuntuneita viruskantoja vastaa voi olla alentunut. Huolestuttavista virusmuunnoksista ns. Delta-virusmuunnos on toistaiseksi valtavirus EU-alueella. WHO ja Euroopan tautien ehkäisy- ja valvontavirasto (ECDC) ilmoittivat 26.11.2021 uudesta huolestuttavasta koronaviruskannasta^{5 6}. Omikron-virusmuunnosta pidetään huolestuttavana, koska siinä on enemmän mutaatioita kuin aiemmissä viruskannoissa ja se vaikuttaa leviä-

¹ WHO Coronavirus (COVID-19) Dashboard. Saatavilla: <https://qap.ecdc.europa.eu/public/extensions/COVID-19/COVID-19.html#global-overview-tab>. Viitattu 17.12.2021.

² THL. Koronakartta. Saatavilla: <https://www.thl.fi/episeuranta/tautitapaukset/koronakartta.html>. Viitattu: 17.12.2021.

³ THL. Hybridistrategian seurantaraportit. Tilanneraportti 8.12.2021. Saatavilla: <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/tilannekatsaus-koronaviruksesta/koronaviruksen-seuranta>.

⁴ THL. Koronarokotusten edistyminen. Saatavilla: https://www.thl.fi/episeuranta/rokotukset/koronarokotusten_edistyminen.html. Viitattu 17.12.2021.

⁵ WHO. 26.11.2021. Classification of Omicron (B.1.1.529): SARS-CoV-2 Variant of Concern. Saatavilla: [https://www.who.int/news/item/26-11-2021-classification-of-omicron-\(b.1.1.529\)-sars-cov-2-variant-of-concern](https://www.who.int/news/item/26-11-2021-classification-of-omicron-(b.1.1.529)-sars-cov-2-variant-of-concern).

⁶ ECDC. Threat Assessment Brief: Implications of the emergence and spread of the SARS-CoV-2 B.1.1. 529 variant of concern (Omicron) for the EU/EEA. 26.11.2021. Saatavilla: <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/threat-assessment-brief-emergence-sars-cov-2-variant-b.1.1.529>.

vän aiempia viruskantoja nopeammin. Tarvitaan kuitenkin vielä lisää tutkimustietoa siitä, leviääkö virusmuunnos muita herkemmin, pystyykö se kiertämään koronarokotteiden ja aiemman SARS-CoV-2-virusinfektion antamaa suojaa ja poikkeako sen aiheuttama tauti kliiniseltä kultaan ja vakavuudeltaan muiden varianttien aiheuttamasta covid-19-taudista. Alustavien laboratoriotutkimusten sekä Isossa-Britanniassa tehdyn rekisteripohjaisen selvityksen perusteella vaikuttaa siltä, että Omikron-muunnos todennäköisesti pystyy aiheuttamaan lieväoireisen tartunnan kahdesti rokotetuilla. Kolmannella annoksella näyttäisi olevan tartuntariskiä vähentävää vaikutusta, mutta tieto asiasta on yhä puutteellista. ECDC on todennut jäsenvaltioihin kohdistuvan Omikron-virusmuunnoksen leviämisen riskin olevan korkea tai erittäin korkea ja kehotti jäsenvaltioita huolehtimaan väestön mahdollisimman korkeasta rokotuskattavuudesta sekä tehostamaan rajojen terveysturvallisuustoimia.

Covid-19-rokotteiden on havaittu antavan tehokkaan suojan vakavaa covid-19-tautia ja covid-19-taudin aiheuttamaa kuolemaa vastaan. Lisäksi rokotteet estävät tartuntaa sekä vähentävät tartuttavuutta. Rokotussuoja näyttää hiipuvan ajan myötä. Euroopan lääkevirasto (EMA) on hyväksynyt muutokset Comirnaty- ja Spikevax-rokotteiden myyntiluvan mukaiseen valmisteyhteenvedoon, jonka mukaan rokotteiden antamaa suojaa voidaan tehostaa antamalla 18 vuotta täyttäneille henkilöille tehosteannos rokotettu kuusi kuukautta alkuperäisen rokotesarjan jälkeen.

ECDC on suositellut covid-19-rokotteiden tehosteannoksia yli 40-vuotiaalle väestölle sekä harvinaisempiin tehosteannoksia myös kaikille 18 vuotta täyttäneille henkilöille⁷. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on suositellut tehosteannoksia kaikille 18 vuotta täyttäneille.

Vapaaehtoisista covid-19-rokotuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (1105/2020) mukaan kunnan on järjestettävä tartuntatautilain (1227/2016) 45 §:n mukaisesti yleiset vapaaehtoiset rokotukset, joiden tarkoituksena on suojata covid-19-taudilta. Asetuksen mukaan työterveyshuoltolaissa (1383/2001) tarkoitetulla työterveyshuollolla on oikeus osallistua rokotusten toimeenpanoon tartuntatautilain 49 §:n mukaisesti. 17.12.2021 voimaan tulleen asetuksen muutoksen johdosta kunnan on selvitetävä alueellaan toimivien työterveyshuollon palveluntuottajien mahdollisuus osallistua covid-19-rokotusten toimeenpanoon, jos se on tarpeen rokotusten viivytyksettömän tarjoamisen varmistamiseksi. Asetuksen muutoksen tavoitteena on muun muassa vapauttaa kuntien rokotustoimintaan käytettyä resurssia muihin tehtäviin, edesauttaa tehosterokotusten mahdollisimman nopeaa toimeenpanoa sekä edistää rokotuskattavuutta työikäisen väestön keskuudessa.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Asian kiireellisyys vuoksi tavanomaisista lainvalmistelua koskevista lausunto- ja kuulemisohjeista on jouduttu poikkeamaan. Valmistelun aikana on kuultu seuraavia tahoja: Kansaneläkelaitos, valtiovarainministeriö, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, Kunta- ja hyvinvointialueuudantajat KT, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Akava ry ja STTK ry, Suomen Kuntaliitto, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos, Terveystieteiden palveluvalikoimaneuvosto PALKO, Hyvinvointiala HALI ry, Lääkäripalveluyritykset LPY ry, Suomen Yrittäjät ja SOSTE Suomen sosiaali- ja terveys ry.

⁷ ECDC. Rapid Risk Assessment: Assessment of the current SARS-CoV-2 epidemiological situation in the EU/EEA, projections for the end-of-year festive season and strategies for response, 17th update. 24.11.2021. Saatavilla: <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/rapid-risk-assessment-sars-cov-2-situation-november-2021>.

2 Nykytila ja sen arviointi

Sairaanhoitovakuutuksen sairaanhoitokorvaukset täydentävät julkisen terveydenhuollon tarjoamia palveluita korvaamalla vakuutetulle osan yksityisten terveydenhuoltopalvelujen käyttämisestä aiheutuneita kustannuksia. Sairausvakuutuslain (1224/2004) perusteella vakuutetulla on oikeus korvaukseen tarpeellisista sairauden, raskauden ja synnytyksen aiheuttamista kustannuksista. Vakuutettuja ovat lähtökohtaisesti Suomessa vakinaisesti asuvat henkilöt ja henkilöt, joita pidetään Suomessa asuvan henkilön asemassa asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain (16/2019) mukaisesti. Vakuutetulle sairaanhoidosta aiheutuneet kustannukset korvataan siltä osin kuin ne tarpeettomia kustannuksia välttämällä, vakuutetun terveydentilaa kuitenkin vaarantamatta, olisivat tulleet vakuutetulle maksamaan, kuitenkin enintään taksan mukaiseen määrään. Tarpeellisenä pidetään yleisesti hyväksytyyn, hyvän hoitokäytännön mukaista hoitoa.

Sairausvakuutuslain mukaisina sairaanhoitokorvauksina korvataan sairausvakuutuslain perusteella lääkärin ja hammaslääkärin suorittama ja määräämä tutkimus sekä antama ja määräämä hoito, lääkärin ja hammaslääkärin vakuutetun sairauden hoitoon määräämät lääkkeet, lääkärin määräämät kliiniset ravintovalmisteet ja perusvoiteet, sairaanhoitajan rajatun ja määräaikaisen lääkkeenmääräämisen piiriin kuuluvat terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 23 b ja 23 c §:ssä tarkoitetut lääkkeet ja perusvoiteet sekä sairauden hoitoon liittyvät matkakustannukset.

Sairaanhoitokorvauksista ei normaalisti korvata rokotteista tai rokottamistoimenpiteistä aiheutuneita kustannuksia, sillä rokotteet eivät ole varsinaista sairauden hoitoa vaan ennalta ehkäisyä. Covid-19-taudilta suojaavan rokotteen kohdalla sairausvakuutuslakiin on kuitenkin säädetty poikkeus, jonka perusteella covid-19-taudilta suojaava rokottamistoimenpide kuuluu sairaanhoitokorvausten piiriin. Korvausta koskeva sairausvakuutuslain 3 luvun 8 § on määräaikaisesti voimassa 30.6.2022 saakka. Korvaustaksan määrä on 10 euroa.

Kunnat ovat vastuussa rokotusten järjestämisestä, mutta voivat sopia työterveyshuollon kanssa rokotusten toimeenpanosta. Sairausvakuutuslain mukainen rokottamistoimenpiteen korvaus koskee siten käytännössä työterveyshuollon toimesta annettuja rokotuksia. Sairausvakuutuslakiin lisätyn väliaikaisen säännöksen (15 luvun 9 §:n 4 momentti) mukaan Kansaneläkelaitos voi maksaa korvauksen suorakorvauksena palveluntuottajalle myös silloin, kun vakuutetun sijasta rokottamistoimenpiteen omavastuuosuuden on maksanut vakuutetun työnantaja. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että palveluntuottaja hakee suorakorvauksen normaalin tilitysmenettelyn mukaisesti Kansaneläkelaitokselta ja laskuttaa omavastuuosuuden työnantajalta.

Rokottamista on korvattu vuoden 2021 touko-marraskuussa yhteensä 62 205 toimenpiteestä ja keskimäärin noin 9 000 toimenpiteestä kuukausittain. Enimmillään rokottamista korvattiin heinäkuussa, 14 540 toimenpiteestä. Euromääräisesti rokottamista on korvattu noin 622 000 euroa.

On myös huomattava, että työnantajalle vaihtoehtona sairaanhoitokorvauksena maksettavalle 10 euron suuruiselle korvaukselle on työterveyshuollon korvaukset. Työterveyshuollon vuosittaiset enimmäismäärät eivät kuitenkaan kaikissa tilanteissa mahdollista korvausta rokottamisista, jos enimmäismäärä on jo kulunut muihin kustannuksiin. Kansaneläkelaitos korvaa covid-19-taudilta suojaamiseksi annettujen rokotteiden rokottamistoimenpiteistä aiheutuneita kustannuksia sairausvakuutuksen työtulovakuutuksesta osana työterveyshuollon korvauksia korvausluokasta I. Työterveyshuollon korvausten enimmäismäärä on vuonna 2021 kustannusten osalta työnantajan järjestämässä työterveyshuollossa vähintään 10 työntekijän työpaikalla työntekijää

kohden 436,00 euroa, josta voidaan ehkäisevässä työterveyshuollossa eli korvausluokassa I korvata 60 prosenttia. Korvauksen enimmäismäärä korvausluokan I kustannusten osalta on siten 261,60 euroa

Sairausvakuutuksen sairaanhoitovakuutuksesta maksettavista korvauksista valtio rahoittaa 67 prosenttia ja loput 33 prosenttia rahoitetaan vakuutetuilta perittävän sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun tuotoilla. Covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteen rokottamistoimenpiteen korvaus rahoitetaan kuitenkin kokonaisuudessaan valtion varoista.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on turvata ja helpottaa vakuutettujen pääsyä covid-19-taudilta suojaamiseksi annettavaan rokotukseen sekä edesauttaa työnantajan mahdollisuutta tarjota covid-19-rokotteita järjestämässään työterveyshuollossa.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteen rokottamistoimenpiteen korvaustaksaa korotetaan 16 euroon rokottamistoimenpidettä kohden. Korvauksen määrä nousisi siten nykyisestä 10 eurosta kuudella eurolla.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Covid-19-taudilta suojaamiseksi annettavan rokotteen rokottamistoimenpiteen korvaustaksan korottamisella ei yksin voida vaikuttaa siihen, käyttävätkö kunnat työterveyshuoltoja koronarokotusten toimeenpanossa vai eivätkö käytä. Jos työterveyshuoltoa halutaan kunnassa käyttää, kunnan tulee sopia asiasta työnantajan ja työterveyshuollon kanssa. Samalla sopimuksessa tulee sopia siitä, maksaako kunta rokottamistoimenpiteistä työterveyshuollolle vai halutaanko rokottamistoimenpiteet tehdä työnantajan kustannuksella, jolloin Kansaneläkelaitos voi korvata näitä.

Rokotusmäärää arvioitaessa on huomioitu, että työterveyshuollon asiakkaita on noin 1,9 miljoonaa, joista noin 80 prosenttia ottaisi rokotuksen. Lisäksi on arvioitu, että työterveyshuolto toteuttaisi pääsääntöisesti massarokotuksia, jolloin 70 prosenttia asiakkaista rokotettaisiin työterveyshuollossa. Lisäksi osa työterveyshuollon asiakkaista rokotettaisiin edelleen kunnallisessa terveydenhuollossa, koska rokotuspisteitä on hyvin tarjolla ja osa yli 60 vuotiaista sekä riskiryhmäläisistä on jo rokotettu. Arvioidaan, että noin 300 000 henkilöä rokotettaisiin kerran työterveyshuollon kautta sairausvakuutuksen korvaamana toimintana.

Aiemmin on jo arvioitu, että noin 100 000 rokotustapahtumaa olisi toteutunut 10 euron korvauksella vuonna 2022. Näin ollen 6 euron lisäkorotus lisäisi menoja 0,6 miljoonaa euroa ja 200 000 rokotustapahtuman korvaaminen 16 euron korvauksella lisäisi menoja noin 3,2 miljoonaa euroa. Yhteensä ehdotuksen lisäkustannusten arvioidaan olevan noin 3,8 miljoonaa euroa, jonka valtio rahoittaa kokonaan.

Covid-19-rokotteen korvaustaksan korottamisella pyritään kannustamaan työterveyshuoltoja tarjoamaan rokotuksia nykyistä enemmän. Mikäli rokotusten antaminen työterveyshuollon toimesta lisääntyy, voi tämä helpottaa rokotuksiin hakeutumista ja siten edistää väestön rokotuskattavuuden nousua ja siten väestön terveyttä ja hyvinvointia. Työterveyshuollolla voi terveystarkastusten ja sairaanhoidon yhteydessä olla mahdollista tavoittaa rokottamattomia henkilöitä,

jotka eivät asioi oman kunnan palveluissa. Työterveyshuollon rokotustoiminta hyödyttää etenkin työllistä väestöä, mutta rokotusten nopeutumisen ja kunnan parempien mahdollisuuksien purkaa hoiva- ja hoitovelkaa myös muuta väestöä.

Työterveyshuollon rokotustoiminta kohdistuisi ainoastaan henkilöihin, jotka ovat työterveyshuollon palvelujen piirissä työn vuoksi ja tarjoaisi heille mahdollisuuden saada covid-19-rokote kunnallisten palvelujen ohella myös työterveyshuollon palveluissa. Sen sijaan henkilöille, jotka eivät ole työterveyshuollon palvelujen piirissä, olisivat covid-19-rokotukset saatavilla kuntien järjestämien palveluiden kautta.

Korvaustaksan korottaminen vähentää työnantajille syntyviä työterveyshuollon kustannuksia silloin, kun rokottamistoimenpide otetaan osaksi työterveyshuoltoa. Työnantajan kokonaiskustannukset riippuvat työterveyshuollon kanssa tehdystä sopimuksesta.

5 Lausuntopalaute

Esitys on laadittu kiireellisesti turvaamaan vakuutettujen pääsyä covid-19-taudilta suojaamiseksi annettaviin rokotuksiin ja edesauttamaan työnantajien mahdollisuuksia tarjota rokotteita työterveyshuollossa. Rokottamistoimenpiteen korvaustaksan korottaminen on tullut harvittavaksi kiireellisessä aikataulussa, ja huomioon on tullut ottaa ajantasainen epidemiatilanne. Edellä kuvatuista syistä lausuntokierrosta ei ole ollut mahdollista järjestää. Säädösvalmistelun kuulemisohjeen mukaan kirjalliset lausunnot voidaan jättää pyytämättä vain perustellusta syystä. Lainsäädäntömuutoksen kiireellisyyden vuoksi lausuntokierroksen vaatimuksista poikkeamiselle on olemassa perusteltu syy.

Vaikka varsinaista lausuntokierrosta ei ole ollut mahdollista järjestää, valmistelun aikana on kuultu seuraavia tahoja: Kansaneläkelaitos, valtiovarainministeriö, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Akava ry ja STTK ry, Suomen Kuntaliitto, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Terveidenhuollon palveluvalikoimaneuvosto PALKO, Hyvinvointiala HALI ry, Lääkäripalveluyritykset LPY ry, Suomen Yrittäjät ja SOSTE Suomen sosiaali- ja terveys ry.

Vastaus saatiin pyydettyssä ajassa seuraavilta tahoilta: Akava ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, Hyvinvointiala HALI ry, Kansaneläkelaitos, KT Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat, Lääkäripalveluyritykset LPY ry, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira, SOSTE Suomen sosiaali- ja terveys ry, STTK ry, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Suomen Yrittäjät ry, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL, Terveidenhuollon palveluvalikoimaneuvosto PALKO ja Vammaisfoorumi ry.

Kaikki lausunnon antaneet pitivät esitystä perusteltuna ja kannattivat rokottamistoimenpiteen korvaustaksan korottamista. Valvira, SOSTE ry, Terveidenhuollon palveluvalikoimaneuvosto PALKO ja THL ilmoittivat, että heillä ei ole lausuttavaa asiaan. Osassa lausunnoista kiinnitettiin huomiota rokottamistoimenpiteen todellisiin kustannuksiin työterveyshuollossa. Muutaman lausunnonantajan mukaan rokottamistoimenpiteen todelliset kustannukset ovat esitettyä 16 euron korvaustaksaa korkeammat ja tästä syystä korvaustaksaa tulisi korottaa enemmän kuin esityksessä on ehdotettu.

Esitystä ei muutettu palautteen johdosta. Korvauksen määrää on aiemmin arvioitu silloin, kun väliaikainen säännös rokottamistoimenpiteen taksasta lisättiin lakiin. Arviota muutettiin nyt

säännöskohtaisista perusteluista ilmenevällä tavalla. Todettakoon lisäksi, että sosiaali- ja terveysministeriön Nordic Health Group’lta tilaamassa selvityksessä rokottamisen keskimääräiseksi yksikkökustannukseksi kuntapuolella arvioitiin 12 euroa.

Muutamassa lausunnossa katsottiin, että lain tulisi tulla voimaan 1.1.2022 alkaen ja tarvittaessa takautuvasti. Samoin todettiin, että lain voimassaolon pidentämistä vähintään vuoden 2022 loppuun saakka tulisi tarkastella.

Lain on tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian. Palautteen johdosta esitystä ei nähty tarkoituksenmukaiseksi muuttaa. Jos korvaustaksan korotus tulisi voimaan takautuvasti, tästä aiheutuisi runsaasti ylimääräistä työtä sekä toimeenpanon osalta Kansaneläkelaitoksessa että korvauksen hakijoina oleville palveluntuottajille. Korvaus haetaan ja maksetaan suorakorvausmenettelyllä. Käytännössä takautuva taksan korotus tarkoittaisi sitä, että palveluntuottajien pitäisi hakea takautuvalta ajalta jo haettua korvausta uudelleen ja Kansaneläkelaitoksen pitäisi käsitellä nämä hakemukset uudelleen. Myöskään säännöksen voimassaolon pidentämistä ei pidetty perusteltuna, sillä muut sairausvakuutuslakiin koronaepidemian vuoksi tehdyt väliaikaiset muutokset ovat voimassa 30.6.2022 saakka. Kaikkien väliaikaisten säännösten voimassaolon jatkamista on tarkoituksenmukaista tarkastella myöhemmin yhtä aikaa.

6 Säännöskohtaiset perustelut

3 luku *Hoito- ja tutkimuskorvaukset*

8 §. *Covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteen rokottamistoimenpiteen korvaustaksa.* Pykälässä säädetään vakuutetulla oikeudesta saada korvaus covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteen rokottamistoimenpiteen kustannuksista. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi korvaustaksan osalta siten, että voimassa olevan 10 euron sijasta korvaustaksa olisi 16 euroa. Muilta osin momentti säilyisi ennallaan.

Aiemmin arvioitiin, että rokottamista tekevä hoitaja pystyisi rokottamaan keskimäärin kahdeksan henkilöä tunnissa, kun on kyse massarokotusluonteisesta rokottamisesta. Nordic Health Group’n selvityksessä kunnille ja kuntayhtymille vuonna 2021 aiheutuvien covid-19-taudin torjuntatyön kustannuksista arvioitiin, että hoitajien rokotustahti olisi noin 4 henkilöä tunnissa. Aiempia arvio olikin liian optimistinen ajankäytön suhteen ja tämän vuoksi yksittäisen rokotteen antamisen kustannusten arvioidaan nousevan. Hoitajan työpanoksen kustannuksen arvioidaan edelleen olevan noin 50 euroa tunti, kun tuntikustannuksessa on huomioitu tila-, tarvike- ja hallintokustannukset sekä muut tuotantokustannukset. Lisäksi rokotuskustannuksiin huomioidaan aika, joka tarvitaan henkilön kutsumiseen rokotettavaksi sekä rokotustapahtuman järjestämiseen.

7 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan mahdollisimman pian. Sairausvakuutuslain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännökseen ei ehdoteta muutosta eli säännös olisi voimassa 30.6.2022 saakka. Myös muut covid-19-epidemian johdosta tehdyt sairausvakuutuslain väliaikaiset muutokset ovat voimassa 30.6.2022.

8 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Perustuslain 19 §:n 3 momentin perusteella julkisen vallan on turvattava jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Säännös velvoittaa julkisen vallan turvaamaan palvelujen saatavuuden. Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien toteutuminen.

Sairausvakuutuslaki toteuttaa osaltaan perustuslain vaatimusta riittävästä sosiaali- ja terveyspalveluista (PeVL 33/2004 vp). Sairausvakuutuslaissa säädettyjen hoito- ja tutkimuskorvausten tarkoituksena on ollut täydentää julkisen terveydenhuollon palveluja tukemalla asiakkaiden taloudellisia mahdollisuuksia käyttää yksityisen terveydenhuollon palveluja ja valita palveluntuottaja.

Palvelujen riittävyttä arvioitaessa perustuslakivaliokunta on pitänyt lähtökohtana sellaista palvelujen tasoa, joka luo jokaiselle ihmiselle edellytykset toimia yhteiskunnan täysivaltaisena jäsenenä (HE 309/1993 vp; PeVL 30/2008 vp). Asiakasmaksujen osalta perustuslakivaliokunta on todennut, että perustuslain 19 §:n 3 momenttiin kiinnittyvät sosiaali- ja terveyspalveluista perittävät asiakasmaksut eivät saa suuruudeltaan siirtää palveluita niitä tarvitsevien ulottumattomiin (PeVL 10/2009 vp; PeVL 8/1999 vp; PeVL 39/1996 vp). Perustuslakivaliokunnan kannanottojen mukaan palvelujen järjestämistapaan ja saatavuuteen vaikuttavat välillisesti myös muut perusoikeudet, kuten perustuslain 6 §:n mukainen yhdenvertaisuus ja syrjinnän kieltö (PeVL 63/2016 vp; PeVL 67/2014 vp;) sekä perustuslain 7 §:n mukainen oikeus elämään (PeVL 36/2012 vp).

Käytännössä sairausvakuutuslain mukainen korvaus covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteen rokottamistoimenpiteestä koskee työterveyshuollon asiakkaita. Tältä osin ehdotettu korvaus poikkeaisi muista sairausvakuutuslain sairaanhoitokorvauksista, jotka ovat kaikkien vakuutettujen saatavilla. Vakuutetuilla on kuitenkin oikeus saada rokote maksutta kotikuntansa järjestämänä. Näin ollen vakuutettujen yhdenvertaisuuden ei voida arvioida vaarantuvan ottaen huomioon myös sen, että covid-19-rokotuksen rokottamistoimenpiteiden korvausten kustannukset katettaisiin esityksen mukaan yksinomaan valtion varoista. Vakuutetut eivät siten joutuisi sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksuilla kattamaan kustannuksia sellaisesta sairaanhoitokorvauksesta, jota kaikilla vakuutetuilla ei olisi mahdollisuutta käyttää.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

sairausvakuutuslain 3 luvun 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sairausvakuutuslain (1224/2004) 3 luvun 8 §:n 2 momentti sellaisena kuin se on laissa 225/2021, seuraavasti:

3 luku

Hoito- ja tutkimuskorvaukset

8 §

Covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteen rokottamistoimenpiteen korvaustaksa

Korvaustaksan määrä on 16 euroa. Jos rokottamistoimenpiteestä peritty palkkio on suurempi kuin korvaustaksan määrä, korvauksena suoritetaan korvaustaksan määrä. Jos peritty palkkio on pienempi kuin korvaustaksan määrä, korvauksena suoritetaan perityn palkkion määrä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

Helsingissä 22.12.2021

Pääministeri

Sanna Marin

Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen

Laki

sairausvakuutuslain 3 luvun 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sairausvakuutuslain (1224/2004) 3 luvun 8 §:n 2 momentti sellaisena kuin se on laissa 225/2021, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 luku

3 luku

Hoito- ja tutkimuskorvaukset

Hoito- ja tutkimuskorvaukset

8 §

8 §

Covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteen rokottamistoimenpiteen korvaustaksa

Covid-19-taudilta suojaamiseksi annetun rokotteen rokottamistoimenpiteen korvaustaksa

Korvaustaksan määrä on 10 euroa. Jos rokottamistoimenpiteestä peritty palkkio on suurempi kuin korvaustaksan määrä, korvauksena suoritetaan korvaustaksan määrä. Jos peritty palkkio on pienempi kuin korvaustaksan määrä, korvauksena suoritetaan perityn palkkion määrä.

Korvaustaksan määrä on 16 euroa. Jos rokottamistoimenpiteestä peritty palkkio on suurempi kuin korvaustaksan määrä, korvauksena suoritetaan korvaustaksan määrä. Jos peritty palkkio on pienempi kuin korvaustaksan määrä, korvauksena suoritetaan perityn palkkion määrä.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*